

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 30/2023 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om Skriftligt spørgsmål om avveckling av pälsdjursuppfödning

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 30/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Saara Hyrkkö /gröna:

Vilka åtgärder har regeringen för avsikt att vidta för att avveckla den etiskt ohållbara och ur hälsoaspekt riskfyllda pälsnäringen i Finland?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Regeringen ser allvarligt på hotet om smittsamma djursjukdomar och problem som gäller djurens välbefinnande. Då det gäller fågelinfluensaepidemin som för tillfället pågår på pälsfarmerna är det förutom djursjukdomen även en fråga om en betydande risk för zoonos där fåglarnas influensavirus har överförs till däggdjur, i detta fall uppfödda pälsdjur (minkar, rävar och mårddjurar). Man vet att överföringen mellan arter ökar fågelinfluensavirusets förmåga att fortsätta mutera. Minken är i detta hänseende en särskilt problematisk djurart. Det finns likheter mellan cellstrukturerna i minkarnas andningsvägar och cellstrukturerna i människans andningsvägar. Därför kan minken fungera som en mellanvärd där fågelinfluensaviruset anpassas till däggdjur och sålunda även till att lättare smitta människan. Institutet för hälsa och välfärd (THL) har dessutom uttryckt sin oro över att om människans och fågelns influensavirus smittar minken samtidigt är det möjligt att virusens gener sammanblandas. En sådan situation måste förhindras på minkfarmerna eftersom det kan skapa en ny virusstam för människan, vilket leder till en ökad risk för en ny influensaepidemi. Som en del av kampen mot sjukdomen och förhindrandet av smitta har Livsmedelsverket förordnat att alla minkar ska avlivas på sådana pälsfarmer där man har konstaterat att djuren har smittats av fågelinfluensa. Även i fråga om rävar och mårddjurar ska smittan bromsas genom förordning om att alla smittade djur ska avlivas.

Epidemiologiska utredningar tyder på att vilda fåglar är delaktiga i virusets spridning på pälsfarmerna. I nuläget är det tydligt att det i fråga om sjukdomsskyddspraxis på pälsfarmerna förekommit brister i skyddandet av pälsfarmerna mot fåglar. Det har för sin del lett till att sjukdomsfallen på pälsfarmerna har konstaterats vara så omfattande, på fler 20 pälsfarmer.

Aktörerna inom pälsnäringen bär ansvar för djurens hälsa och åtgärder som gäller sjukdomsskydd. Om ärendet föreskrivs i EU:s djurhälsolag (artikel 10 i förordning (EU) 2016/429). Som en del

av bekämpningen av fågelinfluensan är det möjligt att det med stöd av 17 § i lag om djursjukdomar (76/2021) ställs mer specificerade krav, sådana som redan använts som motivering till ett årligt förbud att hålla fjäderfä utomhus och till regleringen av anknytande undantag till att utehågn ska vara täckta med nät (JSM:s förordning 369/2021). Kraven på sjukdomsskydd som ställs på pälsfarmer ska fungera i praktiken och vara rimliga för näringsidkaren. Jord- och skogsbruksministeriet kommer inom en snar framtid att utifrån expertutlåtanden bedöma hur skyddet mot sjukdomar på pälsfarmerna kunde på ett ändamålsenligt sätt förbättras, vid behov även genom legislativa åtgärder.

I avsnitt 6.6 i regeringsprogrammet ”Finland lever av landsbygden och skogarna” konstateras att djursjukdomar avvärjs aktivt och att man följer upp hur den nya lagen om djurvälstånd genomförs och hur den påverkar djurens välbefinnande. Dessutom inverkar man i EU på att den praxis som ska iakttas inom djurproduktion stöder djurens välbefinnande i hela EU-området. I regeringsprogrammet konstateras även att regeringen inser vikten av den finländska primärsektorn, såsom djurgårdar, rendjurshållning, pälsdjurs- och trädgårdsbranschen och odling av plantor. Tryggheten av näringarna står i linje med bestämmelserna om grundläggande fri- och rättigheter i 18 § i grundlagen enligt vilka var och en har rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har av hävd ansett näringsfrihet vara huvudregeln i grundlagen, men har ansett att begränsningar är möjliga om de uppfyller allmänna förutsättningar för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Till allmänna förutsättningar för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna hör bland annat kravet på att en begränsning inte får göra intrång i kärnan av en grundläggande fri- eller rättighet. Det betyder att det inte är möjligt att göra inskränkningar i den omfattning att kärnan av en grundläggande fri- eller rättighet upphävs. Förbud av pälsdjursuppfödning skulle vara svårt att förena med detta krav. Trots att bekämpning av djursjukdomar och djurens välbefinnande är godtagbara grunder för att föreskriva begränsningar för utövande av en näringsverksamhet, och trots att det till exempel finns ett stort samhälleligt behov av åtgärder att avvärja fågelinfluensan, utgår systemet av grundläggande fri- och rättigheter från att man av de metoder vars syfte är att effektivt bekämpa djursjukdomar och trygga djurens välfärd väljer de som minst inskränker på rätten till näringsfrihet, det vill säga sådana åtgärder genom vilka man tryggar näringarnas fortbestånd i stället för att köra ned näringar genom att tillsätta oproportionerligt strikta begränsningar eller totalförbud. Behovet av begränsningar ska dock bedömas på nytt då situationer förändras, till exempel om man med valda åtgärder inte uppnår önskad genomslagskraft.

Det är möjligt att på många olika sätt effektivt förebygga och avvärja smittsamma djursjukdomar och på så vis förhindra och minska de skador sjukdomarna orsakar och även de risker som hänförs sig till människans hälsa. THL har den 7 augusti 2023 avgett ett utlåtande till Livsmedelsverket och publicerat en nyhet om åtgärder för riskkontroll för att skydda människornas hälsa i samband med epidemin på pälsfarmerna som fågelinfluensan orsakat. Institutet konstaterar att trots att man inte med säkerhet vet om det i nuläget i Finland överförs smitta från en mink till en annan på pälsfarmerna, är det i enlighet med försiktighetsprincipen viktigt att förhindra och stoppa virusets

eventuella cirkulation i minkpopulationen för att avvärja att detta virus anpassar sig till däggdjur. Enligt bedömningarna är det möjligt att skydda pälsfarmerna mot influensan även om det kräver avsevärda extra insatser för farmernas biosäkerhet.

Trots att pälsfarmernas totala ekonomiska betydelse har minskat jämfört med tio år tidigare har pälsnäringen fortfarande ekonomisk betydelse i synnerhet i de områden där pälsdjursuppfödning har koncentrerats. År 2022 var pälsdjursuppfödningens effekt på sysselsättningen 540 årsverken och på hela pälssektorn 1 580 årsverken. Produktionen av pälsar i Finland och provisionen på försäljningen av utländska skinn inbringade 34 miljoner euro i exportinkomster år 2022.

Friska och välmående djur är en förutsättning för all hållbar djurproduktion. Pälsdjurens välbefinnande kan och ska utvecklas utifrån de senaste vetenskapliga rönen och den bästa praxisen. Den ansvarskännande pälsdjursnäringen svarar för egen del för omsorgen och utvecklingen om djurens hälsa och välbefinnande. Näringsgrenen har de facto inkluderat djurens välbefinnande i sitt kvalitetssystem. Regeringen har i sitt program åtagit sig att utveckla pälsbranschens kvalitetssystem i samråd med pälsnäringen. Djurskyddslagen (247/1996) och framöver lagen om djurväl-färd (693/2023) och den så kallade pälsdjursförordningen (1084/2011) ställer lagstiftningens lägsta krav på uppfödda pälsdjurs välbefinnande. Det är aktuellt med en uppdatering av pälsdjurs-förordningen för att den ska motsvara dagens krav på uppfödning av pälsdjur.

Helsingfors 14.8.2023

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah